

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krone na leto, za pol leta dve kroni, za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. — Posamezne številke 20 vin.

:: Telefon štev. 216. ::

C. kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.649

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. — Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cena inseratom po 30 vinarjev od enostopne petit-vrste, za večkratno inseracijo po dogovoru.

Vsebina: Črtice iz zadružnega prava. Razkosavanje gruntov. Glavna skupščina pododbora Zadružne zveze v Mariboru. Stanje avstrijskega zadružništva koncem l. 1912. Gospodarski pregled. Zadružni pregled. Poročilo Gospodarske zveze v Ljubljani. Občni zbori. Bilance.

Črtice iz zadružnega prava.

Dr. Juro Adlešič.

III.

Odpovedni roki za hranilne vloge.

Run je nevarna reč. Če zadene posojilnico ali hranilnico run, je zapisana poginu, če si ni v mirnem času zagotovila obrambnih sredstev.

Run je posledica slabega glasu ali vojne nevarnosti. Če pride posojilnica ob dobro ime, če se začno o njej govorice, da je v denarnih stiskah, da jo je zadela velika zguba ali druga nesreča, zgubi med udeleženci zaupanje. In ker so ljudje ravno pri denarni plati tako občutljivi, začnejo dvigati svoje vloge, sprva počasi, potem trumoma, nasiloma. Podobno je v vojskinem času, ker je tupatam razširjena kriva vera, da bo država v slučaju stiske pobrala iz zavodov denar.

Za take slučaje so posojilnice preskrbljene na ta način, da nabavijo vrednostne papirje. Če ljudje zahtevajo denar, potem se papirji prodajo še isti dan na borzi potom banke, ki v par urah izplača denar.

Prav veliko denarja pa ne more imeti posojilnica v papirjih, ker ji ne nese veliko obresti in ji povrh preti nevarnost kurzne

zgube. Papir se proda po kurzu (tekoča cena), kurz se pa zelo spreminja.

Če teh sredstev manjka, mora začeti posojilnica odpovedovati posojila. Pri kmetijskih zavodih so posojila navadno vknjižena na zemljišču; treba jih je najprej iztožiti, potem prodati posestvo. To trpi dolgo časa, pol leta ali še več. Ker pa hočejo imeti vlagatelji denar, posojilnica ga pa ne more takoj izterjati, pride v denarno stisko, dasi ima svoja posojila dobro zavarovana. Tako lahko run uniči najsigurnejo in najbolj trdno posojilnico.

Proti takim možnostim se mora denarni zavod pravočasno zavarovati. V Ameriki imajo pri denarnih zavodih že vnaprej določene odpovedne roke za dviganje hranilnih vlog; za manjše vloge je rok manjši, za večje večji.

Vprašanje je, ali si more posojilnica pomagati v slučaju runa s tem, da sklene za dvige hranilnih vlog daljše odpovedne roke in zahteva od vlagateljev, da pravočasno svoje vloge odpovedo. Ali se more zadruga varovati pred runom s takim sklepom načelstva, ali je tak sklep po zakonu veljaven?

Pred kratkim se je pečalo s takim slučajem sodišče in v bolj razumevanje podajam

dejanski stan in razsodbo najvišjega sodišča v tej zadevi:

Posojilnica in hranilnica v M. ima v svojih pravilih določilo, da se morajo hranilne vloge v slučaju dviga odpovedati po določbah načelstva, ki morajo biti razglašene po oznanilih, nabitih v uradnici.

Ker so vlagatelji začeli vsled neke vesti, da posojilnica slabo stoji in da ni varna, naglo dvigati svoje hranilne vloge, je prišla posojilnica v velike denarne zadrege in ni mogla izplačevati takoj vseh odpovedanih vlog.

Da bi si pridobilo časa za nabavo potrebnega denarja in obvarovalo posojilnico runa, je sklenilo načelstvo, da uvede nove odpovedne roke in sicer za vse hranilne vloge, ki so bile vložene pred tem sklepom in za one, ki so bile vložene po tem sklepu (4. februarja 1911.)

Te odpovedne roke je določilo načelstvo sledeče: Hranilne vloge do zneska 100 K se izplačajo še-le po preteku treh mesecev od dne odpovedi, hranilne vloge do zneska 200 K po preteku štirih mesecev, do 300 K po preteku petih mesecev ter za vsakih daljnih 100 K zopet en mesec več, toraj do zneska 1000 K še-le po preteku dvanajstih mesecev oziroma enega leta po odpovedi.

Ta sklep načelstva je bil po določilu združnih pravil nabit tudi v uradni sobi Posojilnice in hranilnice, da si ga je mogel vsakdo vpogledati.

Vlagatelj I., ki je imel pri Posojilnici hranilno vlogo v znesku 1000 K, je zahteval izplačilo brez ozira na nove odpovedne roke, češ, da ta sklep načelstva more obveljati samo za nove vloge, vložene še-le po tem sklepu, toraj po 4. februarju 1911, ne pa tudi za hranilne vloge, ki so bile vložene še pred navedenim sklepom načelstva z dne 4. februarja 1911. Ker je bila njegova vloga že mnogo starejša, ga ne more ta sklep načelstva vezati.

Ker se je Posojilnica držala novih odpovednih rokov glasom sklepa z dne 4. februarja 1911 pri vseh hranilnih vlogah in radi tega ni hotela izplačati vlagatelju I. njegovih

1000 K, češ da še niso zapadle v plačilo, je prišla stvar pred sodišče in je napravila svojo pot po vseh treh sodnih inštancah.

Najvišje sodišče je izreklo, da je popolnoma nedopustno vpoštevati nove odpovedne roke pri hranilnih vlogah, ki so bile vložene pred tozadevnim sklepom načelstva (v našem slučaju pred 4. februarjem 1911.), ker je naravnost neverjetno, da bi se vlagatelji hranilnih vlog podvrgli glede dviga svojih vlog samovolji načelstva.

Tak sklep načelstva — pravi najvišje sodišče — bi pomenil prosto samovoljo načelstva zadruga pri izplačevanju hranilnih vlog, če bi smelo načelstvo samo enostransko izplačilo vlog odložiti, kar bi nikakor ne odgovarjalo gospodarskemu namenu hranilnih za vlog.

Tak sklep načelstva, s katerim se določijo za hranilne vloge odpovedni roki, mora biti pravilno razglašen in velja samo za one vložnike, ki vlagajo svoje vloge še-le po tem sklepu načelstva, nikakor pa ne onih, ki so bile vložene že pred tem sklepom. Sklepi načelstva veljajo le za v bodoče, nikakor pa ne za nazaj.

Previdno poslovanje toraj zahteva, da se v mirnih časih preskrbimo za burne.

Razkosavanje gruntov.

II.

Zadružno delo na tem polju.

Zadružno gibanje je povzročil zlasti namen, preprečiti oderuštvo pri posojilih. Pozneje je postalo zadružništvo najboljša pomoč tudi proti oderuštvu v različnih drugih oblikah. Zadruga so napravljale tehtnice za živino, ker se je videlo, da kmetje zaradi pomanjkanja tehtnic večkrat zelo slabo poznajo težo svoje živine in, da jih kupci z živino vsled tega pri kupčiji dostikrat opeharijo. Proti goljufiji z manj vrednimi umetnimi gnojili so nastopale zadruga s tem, da so naročale za svoje člane

umetna gnojila potom central in jih na ta način lahko dale preizkusit od strokovnjakov. Tudi poljedelske stroje in druge potrebščine so kmetje naročali potom zadrug oziroma central predvsem zato, da ne bi dobili slabega blaga, da ne bi bili opeharjeni.

Umevno je, da so zadrugarji uvideli, da ima zadružništvo važne naloge tudi pri naraščajočem mesarjenju gruntov, ki ima, kakor sem izvajal že v uvodu, ne samo za posameznike ampak tudi za kmečki stan v celoti zelo slabe posledice.

Zadruge so v tem oziru mnogo dobrega storile že samo s tem, da so marsikomu pomagale s posojilom, da ni zapel boben, da so pri razprodajah dovoljevale posojila članom, ki niso licitirali iz špekulativnih namenov ampak, da si ustvarijo ali še bolj okrepe trden kmečki dom; kupec z grunti je imel preje pri razprodajah vso moč, ker je imel denar, zadruge so preskrbele za krščanske obresti denar tudi drugim in podrle prestol takega oderuha. Nobena statistika ne more naštetih dobrot, ki so jih storile zadruge z vzgojo; koliko brihtnim možem so vcepile smisel za skupnost, za javen blagor, in jim odprle oči, da so znali pomagati sebi in drugim. Tako vzgojeni zadrugarji so bili v prvih vrstah v boju za primerne tozadevne zakone. Tudi naravnost so zadruge večkrat posegle v kupčijo z grunti, žalibog ne vselej s srečno roko. Navadno so bile pa in so še za to pre-slabe, razpolagajo s premajhnim kapitalom za to akcijo.

Nedavno umrli župnik Rihard Sell je napisal lepo delce o delu nemških kmečkih zadrug v boju zoper mesarjenje gruntov. To knjižico je razposlalo c. kr. poljedelsko ministrstvo zadružnim zvezam v Avstriji s pripombo, da so po njegovem mnenju rajfajznovke v Avstriji pač v večini dežel še pre-slabe, da bi sodelovale pri razprodaji gruntov kot kupei ali komisijonarji, da pa misli, da bi bile zadruge morda poklicane, da bi po-

segle vmes s tem, da bi izvrševale sledeče naloge:

1. da bi se posvetovale s posestniki, ki nameravajo svoje posestvo ali del svojega posestva prodati, da bi jim, če bi jih silile denarne težkoče k prodaji, morda ohranile posest;

2. da bi dale cenit posestvo od nalašč v ta namen sestavljene stalne komisije, ki bi naj obstojala iz posameznih načelstvenih članov hranilnic in posojilnic;

3. da bi primerno razglasile posestva, ki bi bila naprodej, zlasti da bi obvestile o tem pristojno zadružno zvezo.

Dalje naj se izrazijo, ali ne bi kazalo ustanoviti za promet z zemljo in grunti, posredovalnice ki bi obveščala posamezne zadruge o vseh kupčijah z zemljišči v okolici in jim tako pomagala preprečiti razmesarjenje gruntov.

Obenem je ministrstvo želelo, naj zveze poročajo, v koliko so včlanjene zadruge že dozdej delale proti razkosavanju.

Izmed jugoslovanskih zvez je izjavila Gospodarska zveza v Puli, da kaka tozadevna akcija pravzaprav ni potrebna, ker razkosavanja v njenem okolišu ni; pač pa bi bilo potrebno razdolževanje gruntov. Savez srpskih privrednih zadruga na Primorju v Dubrovniku se je izrazil, da od cenilnih komisij ni pričakovati dobička, da posredovalnica ne bi nič koristila, ker je cela akcija prezgodnja in da so zadruge le redko posredovale v tej zadevi, ker imajo rajfajznovke za to premalo kapitala. Kmečka posestva so zelo zadolžena. Edina rešitev bi bil dobro organiziran hipotečni zavod pod kontrolo rajfajznovk in zvez. Na zadnjem občnem zboru se je sklenilo, da savez skupno z Zadružnim savezom v Splitu stopi v dogovor z dalmatinskim hipotečnim institutom. Zadružni savez v Splitu in Zadružna zveza v Celju nista podala nobene izjave. Zadružna zveza v Ljubljani je pozdravila misel o ustanovitvi posredovalnice in priporočala velikopotezno razdolževanje, stalne kmečke domove, mejo za hipoteke in zakonito

določbo, da so kupčije, sklenjene v gostilni ali pri pijači, nične. Da naj se skrbi za povzdigo kmečke stanovske zavesti, za stanovsko izobrazbo kmečkega stanu in za varstvo gozdov.

Te izjave je poslalo poljedelsko ministerstvo Splošni zvezi kmetijskih zadrug v Avstriji, da se njen upravni odbor izrazi o njih. Upravni odbor je v seji dne 6. maja 1913 po temeljitim poročilu o zbrani tvarini sprejel sledeče predloge:

I. Splošna zveza smatra za nujno potrebo, da se postavnim in upravnim potom postavijo primerne varnostne naredbe zoper škodo, ki se godi pri mesarjenju gruntov.

II. Kar se tiče sodelovanja rajfajznovk pri boju zoper mesarjenje gruntov, se ugotovi načeloma, da so rajfajznovke pač prikladne, da posežejo pasivno s posredovanjem v boj zoper razkosavanje zemljišč, naravnost pa bodo mogle rajfajznovke le izjemoma poseči vmes, in kupovati in naprej prodajati grunte in sicer tam, kjer imajo dovolj kapitala. V obeh slučajih pa potrebujejo rajfajznovke pomoči od države in dežele, ker bi sicer vsled pomanjkanja sredstev ne mogle popolnoma izvršiti svoje naloge. V tem oziru opozarjamo na sklep poljedelskega sveta, da naj se podpirajo rajfajznovke, kadar bi posredovale, da se prepreči razkosavanje gruntov, in da naj se predvsem zadrugam v takih slučajih vsaj ne dela težav z davki in pristojbinami.

III. Kar se tiče pasivnega posredovanja rajfajznovk, se priporoča sledeče:

Pred vsem naj se kmečko ljudstvo poučuje s predavanji in članki v združnih listih o škodi, ki se mu godi z razkosavanjem zemljišč, in toplo se priporoča, naj se v vseh takih slučajih obrnejo za svet na rajfajznovke.

Zlasti bi se morala pri kmečkem prebivalstvu gojiti in krepiti ljubezen do rodne grude. Člani rajfajznovk bi se morali zavezati (morda s primernimi določbami v pravilih), da bodo takoj naznanili vsako nameravano razkosanje zemljišča. Pri posojilnicah naj bi se sestavile iz zaupnikov posebne komisije, ki

naj bi vsako znano razkosanje temeljito proučile in zlasti dobro prevdarile, ali se ne bi morda dalo s posojilničnim posojilom — seveda le, če je prodajalec dovolj zaupanja vreden — rešiti celo posestvo ali odprodati del posestva in ohraniti posestniku vsaj ostanek.

Če bi to ne bilo mogoče, naj bi se posestvo cenilo, dolгови natančno dognali in s primerno objavo naj bi se povabilo posojilnične člane, naj se udeleže prodaje. Istočasno naj bi se obvestilo zvezo, da bi sama posredovala po svojem strokovnjaku in primerno razglasila nameravano prodajo, da bi se je mogli tudi člani sosednjih posojilnic udeležiti, kar bi bilo zelo potrebno zlasti pri prodaji takega večjega posestva ali, kadar bi v domači občini ne bilo primerne kupca.

Članom, ki bi hoteli kaj kupiti, bi lahko šla posojilnica na roko s tem, da bi prevzela zanje del kupne cene kot posojilo — seveda le, če bi bili dovolj trdni in zaupanja vredni — morda na vknjižbo in proti povračilu kupčevem v primernih obrokih.

Tako sodelovanje posojilnic, če bi se vršilo s primernim strokovnim znanjem, previdnostjo in energijo, bi imelo lahko zelo dobre vspehe in ne bi bilo za posojilnice prav nič nevarno.

IV. Pri zvezi naj bi se ustanovila posredovalnica za kupčijo s kmečkimi posestvi pod vodstvom primerno izobraženega strokovnjaka. Ta naj bi skrbela pred vsem za primeren pouk, za svete rajfajznovkam pri težavnih transakcijah, posredovala pri prodajah in razglasila nameravane prodaje. Ni izključeno, da bi posredovalnica tudi sama razkosala velika posestva. Pred vsem bi morala imeti natančen pregled od prekupcev in rajfajznovk razkosanih zemljišč, zaznamovati dosežene vspehe in nabrane izkušnje. Če bi bilo dano zadostno jamstvo, bi mogla dovoljevati zveza rajfajznovkam izjemoma kredite za previdne rešilne nakupe po priporočilu posredovalnice.

V. Kar se tiče neposrednega aktivnega sodelovanja rajfajznovk, je potrebna največja

previdnost. Samo izjemoma je dopustno, da nakupijo rajfajznovke posestva na svoj račun in jih prodajo naprej članom ali nečlanom, če se gre namreč za rešilne nakupe in, če ima rajfajznovka dovolj kapitala. Take transakcije so zvezane z velikim rizikom in lahko spravijo posojilnično imetje zelo v nevarnost. Na vsak način bi morala posredovalnica take izjemne slučaje natanko presoditi in dovoliti samo v sporazumu in z dovoljenjem zvezinim.

VI. Vspešen boj rajfajznovk proti mesarjenju zemljišč bi bil tudi mogoč z raznimi odredbami. Pred vsem bi se morali posojilnični člani zavezati, da od prekupevalca ne bodo nič kupili, oziroma bi se ne smelo dovoljevati posojil za nakup zemlje od prekupevalcev.

VII. V točkah III.—VI. naštetih predlogih so splošne narave in določajo samo glavne smeri. V podrobnem bi se morali prilagoditi krajevnim razmeram v različnih kronovinah.

VIII. Pri veliki škodi, ki jo dela mesarjenje zemljišč kmetijstvu in s tem celemu narodnemu gospodarstvu bi bil nujno potreben zakon zoper razkosavanje zemljišč, ki bi na podlagi zakonov na Virtemberškem in Bavarskem, ki sta se že izkazala, mogel izkoristiti tudi skušnje teh zakonov in najnovejši zakon v Schwarzburg-Sondershausen. Ta zakon bi moral vtrditi vpliv rajfajznovk in zvez na razkosavanje zemljišč s tem, da bi dal rajfajznovkam predkupno pravico, po vzgledu bavarškega zakona in, da bi zagotovil nekatere olajšave pri intervenciji. Tudi posebne določbe o roku za skesanje, v katerem lahko prodajalec odstopi od prodajne pogodbe, o prepovedi naprej prodaje za gotovo dobo (5 let), o prepovedi pijače pri prodajah, o ničnosti v gostilni ali pri pijači sklenjenih kupčij in o koncesijoniranju trgovine s posestvi z gotovimi kavtelami bi bilo priporočati.

IX. Spominjamo na to, da bi prinesla ustanovitev splošnega kreditnega zavoda za pridobitne in gospodarske zadruge nekoliko olajšave v kreditnih razmerah zadrugam in s

tem storila lahko mnogo tudi v boju proti razkosavanju gruntov.

X. Velikopotezna akcija v boju zoper razkosavanje gruntov bi se pa morala ozirati tudi na vzroke razkosavanja, na pojemajoče veselje do zemlje, zlasti na rastoče zadolževanje gruntov in na beg s kmetov. Z bojem proti razkosavanju gruntov mora iti roko v roki velikopotezno razdolževanje in omejitev bega z dežele s primernimi napravami.

XI. Na koncu moramo poudariti potrebo, da se natančno dožene sedanji položaj tega vprašanja. Kar zadeva rajfajznovke, bi bilo treba z okrožnicami postaviti vprašanja posameznim rajfajznovkam, da bi se dobilo potrebno gradivo, iz katerega bi se moglo sklepati. Dozdaj še manjka tozadevno natančno gradivo.

O zakonih proti razkosavanju se je v naši državi govorilo že od l. 1880; do sedaj je ostalo pri besedah. Socijalni zakoni imajo pri nas dolgo in težko pot. Zadrugarji bodo morali seveda drezati še naprej, morda se vendar kaj premakne, pred vsem pa bodo morali delati z lastnimi močmi. Povdarjamo zlasti izobraževalno delo v tem smislu, cenilne komisije in posredovalnice. Tudi na Slovenskem je že mnogo ljudi obogatelo z razkosavanjem gruntov, tudi pri nas poje boben in grunti se drobje v drobce, za to bo tudi pri nas treba misliti na boj oderuštva v tej obliki, na obrambo stebrov slovenskega naroda, — naših gruntov.

Dr. Jakob Mohorič.

Glavna skupščina pododbora Zadrugne Zveze v Mariboru.

V sredo dne 25. t. m., se je vršila v Celju glavna skupščina štajerskega pododbora Zadrugne zveze, katere so se udeležili v zelo velikem številu zastopniki članic. Predsednik pododbora, prečastiti gospod dr. J. Hohnjec, otvori po 10. uri predpoldne skupščino, pozdravi vse

navzoče, zlasti gospode poslance dr. Verstovška, J. Ozmeča in P. Novaka ter ravnatelja Zadružne zveze v Ljubljani, preč. g. J. Traven, omenja, da sta poslala iz Dunaja brzjavni pozdrav zadržana poslanca gg. dr. Korošec in dr. Benkovič. Brzjavno je pozdravil skupščino tudi dalmatinski pododbor v Splitu. Po pozdravu izvaja sledeče:

Petletnica našega pododbora nam daje priliko, da se ozremo nekoliko v preteklost. Letos obhajamo dve važni obletnici: črno 40 letnico smrti liberalnega gospodarskega načela in 25 letnico smrti očeta Rajfajzena. Pred 40 leti je izbruhnila finančna kriza na borzi, žalosten krah, ki pomeni smrt liberalnega gospodarskega načela. Ta krah pomeni propad liberalizma, kateri je v 70. in 80. letih neomejeno vladal v Avstriji. Najžalostnejša je bila doba 1867—1873, v kateri so se kršile pravice katoliške cerkve in ne nemških narodov. Iz te dobe izvira cela vrsta postav, katere so bile pogubonosne za našo državo. Liberalno gospodarsko načelo pa je dalo povod, da se je v letu 1867—1873 ustanovilo nebroj akcijskih družb, vse je hotelo obogateti potom špekulacij. Ustanavljale so se akcijske družbe v razne namene; v letih 1867—1873 je dobilo koncesije 1005 delniških družb, izmed katerih je bilo ustanovljenih le 682, in sicer 443 bank, 63 stavbinskih družb, 38 industrijskih družb in 29 železniških družb. Začetni kapital bi moral znašati 850 milijonov goldinarjev, a je bil le — na papirju. Glavnica vseh koncesij je znašala v letih 1871, 1872 in 1873 štiri milijarde goldinarjev, seveda le na papirju. Denarja ni bilo, kmalu je prišel polom. Kmalu po otvoritvi svetovne razstave na Dunaju, dne 9. maja 1873, se je izvršil krah na borzi, ki je imel nedogledne posledice, saj so znašale že kurzne zgube do leta 1873 tri milijarde kron! Spoznalo se je, da je liberalno načelo krivo v gospodarstvu, kakor tudi v politiki in začele so se ustanavljati krščansko-socialne reformatorične stranke v naši državi. — Letos obhajamo tudi 25 letnico smrti Rajf-

ajzena (1818—1888), kateri bo ostal vedno v hvaležnem spominu kmetov. Načela, na katerih je zasnoval svoje organizacije, so nasprotna liberalnim načelom vseobče svobode; Rajfajzen je naglašal omejitev vseobče svobode, podlaga naj bo ljubezen do bližnjega. Vse zadruge, ki delajo v njegovem smislu, so uspele in izkazalo se je, da je od njega zasnovana oblika zadružne organizacije edino prava in najbolj vspešna za kmečko ljudstvo. Ob 25 letnici smrti se pa hvaležno spominja vsak kmet, da je Rajfajzen mnogo dobrega storil za kmečko ljudstvo.

Govoru priljubljenega voditelja štajerske zadružne organizacije je sledilo živahno odobravanje.

Nato poda nadrevizor Vladimir Pušenjak obširno poročilo o petletnem delu pododbora, katero se je brez debate odobrilo. Poročilo priobčimo prihodnjič.

V pododbor se izvolijo soglasno dosedANJI člani pododbora in sicer gospodje: dr. Josip Hohnjec, predsednik, dr. Korošec, dr. Verstovšek, Ivan Gorišek, Josip Ozmec, M. Matek, dr. Leskovar, dr. Iv. Benkovič in dr. A. Jerovšek.

Pri naslednji točki dnevnega reda razpravlja nadrevizor Vladimir Pušenjak o nadaljnjem delu naše zadružne organizacije, o izpolnitvi iste, o raznih zadrugah in poda nekaj misli glede pospeševanja dela za ljudski blagor.

Ravnatelj Zadružne zveze, preč. g. Ivan Traven govori o velikem pomenu denarne centrale za zadruge v kritičnih časih in se zahvaljuje štajerskim članicam za disciplino, katero so kazale minulo leto, katera disciplina je povzročila, da je naša zadružna organizacija težko denarno krizo prav dobro prestala. Nato razpravlja o velikem pomenu zadružnega fonda, kateri bo povzdignil ugled zadružništva in dal istemu sredstva na razpolago, da bo mogoče prispevati za pokritje eventuelnih izgub v bodočnosti in pospeševati razne večje naprave za ljudski blagor.

Po obeh predavanjih se je razvila prav živalna debata, v katero so posegli gospodje: duhovni svetovalec Fr. Zdolšek, poslanec P. Novak, poslanec dr. Verstovšek, M. Steblovnik in drugi.

Soglasno se sprejmeta po kratkem utemeljevanju gospoda Vladimirja Pušenjaka oba sledeča predloga:

a) Dolžnost vsake zadruga je, da pošlje vsako leto k glavni skupščini pododbora vsaj enega zastopnika.

b) Dolžnost vsake zadruga je, delati na to, da se okrožnih zadružnih shodov udeleže vsaj načelnik, tajnik in predsednik nadzorstva, po možnosti pa vsi funkcionarji vsake zadruga.

Ko še izrazijo zastopniki nekaterih zadrug razne želje, zaključí okrog ene ure popoldan predsednik gospod dr. Hohnjec skoro tri ure trajajoče zborovanje.

Stanje avstrijskega zadružništva koncem leta 1912.

Naslednji pregled o stanju in gibanju avstrijskega zadružništva v l. 1912 objavljamo po podatkih c. kr. osrednje statistične komisije na Dunaju.

Nekako 15 let sem je bilo v Avstriji opazati, da se je število novoustanovljenih zadrug vedno večalo in množilo. To število je doseglo svoj višek v l. 1911, ko se je na novo osnovalo 1646 zadrug; lansko leto pa se jih je osnovalo le 1365. Prirastek, ki je prejšnje leto znašal 10%, je lani znašal le 7·2%. Tudi se je zadrug lani več razdružilo nego prejšnje leto in znaša celotni odpad vsled izbrisov 1·8% napram 1·7% v l. 1911. Dogodki zadnjih časov so najbrž silili k večji previdnosti.

Pri posameznih zadružnih skupinah opazimo naslednji prirastek. Posojilnice šulcejevke so se pomnožile za 7·1%, rajfajznovke za 4·1%, konsumna društva za 7·3%, kmetijske zadruga za 10·6%, obrtne zadruga za 12·2%, stav-

binske zadruga za 25·1% in skupina ostalih zadrug za 14·8%. Živahno gibanje v zadružni organizaciji vidimo pri kmetovalcih, kajti od celotnega prirastka odpade na kmetijske zadruga 26·5% in na rajfajznovke 24·6%, potem slede šele druge posojilnice z 19·9% in obrtne zadruga z 10·2%. Toda na drugi strani se je primeroma največ razdružilo kmetijskih zadrug; vseh izbrisov je namreč bilo 347, od česar odpade na kmetijske zadruga 32·2% in na rajfajznovke 3·7%; potem slede obrtne zadruga z 23%, druge posojilnice z 14·7%, konsumna društva z 16·7% in stavbinske zadruga z 8%.

Po posameznih kronovinah je seveda prirastek različen, ravno tako pa tudi število izbranih zadrug v primeri s celoletnim številom razdružb. V Galiciji se je ustanovilo posebno mnogo novih zadrug, tako da se je njihovo število pomnožilo za 11·1%, kar znaša 34·2% celotnega prirastka; izbranih pa je bilo tu 1·5%, t. j. 18·4% vseh izbranih zadrug. Na Češkem so se zadruga pomnožile za 7·1%, na Moravskem za 10·7%. Na Kranjskem in v tržaškem ozemlju se sicer tudi opaža napredek, ki je pa dosti manjši kakor v prejšnjih letih. Na Kranjskem je bilo izbranih 7·4% in v tržaškem ozemlju 8·3% zadrug. Največ posojilnic šulcejevke se je ustanovilo v Galiciji (162), pa tudi največ razdružilo (30); ravno tako se je ondi ustanovilo največ rajfajznovk (136). Med konsumnimi društvi se jih je največ osnovalo na Češkem (42) in tudi največ razdružilo (24). Kmetijskih zadrug je bilo največ ustanovljenih v Galiciji (109), dalje na Tirolskem (55) in v Nižji Avstriji (40); izbranih pa je bilo od te skupine največ na Češkem (32) in Kranjskem (24). Obrtnih zadrug se je osnovalo največ na Češkem (52), v Galiciji (31) in na Moravskem (22), izbralo pa se jih je največ na Češkem (17) in v Galiciji (17). Od stavbinskih zadrug je bilo največ ustanovljenih na Češkem (74), na Moravskem (17) in na Dunaju (17).

Število zadrug se po posameznih deželah porazdeli koncem l. 1912 sledeče:

	Skupno šte- vilo zadrug	Posojilnice		skupaj	konsurna društva	kmetijske za- druge
		šalecjevke	rajaž- novke			
Nižja Avstrija:						
Dunaj	348	150	—	150	17	5
brez Dunaja . .	1.237	100	557	657	64	463
Gornja Avstrija .	422	21	260	281	31	70
Salcburško . . .	97	7	53	60	7	14
Štajersko	843	118	430	548	40	175
Koroško	288	38	181	219	13	39
Kranjsko	445	39	190	229	10	176
Trst z okolico .	109	30	5	35	32	12
Goriško	234	14	104	118	15	80
Istra	257	19	112	131	31	80
Tirolsko	1.081	25	473	498	42	465
Predarelsko . . .	204	5	78	83	62	49
Češko	4.930	694	2.545	3.239	455	602
Moravsko	2.395	504	858	1.362	338	436
Šlezija	617	66	318	384	116	58
Galicija	4.181	824	1.459	3.283	90	546
Bukovina	743	116	470	586	60	71
Dalmacija	406	42	218	260	48	84
Skupaj	18.837	3.812	8.311	12.123	1.471	3.425
Premembe tekom leta 1912:						
Prirastlo	1.365	271	337	608	101	362
Odpadlo	347	51	13	64	58	112
Stanje kone. leta 1911	17.819	3.592	7.987	11.579	1.428	3.175

	Obrtne za- druge	stavbinske zadruge	ostale za- druge	Zadr. zv.		skupaj
				kot za- druge	kot društva	
Nižja Avstrija: Dunaj .	112	54	10	5	6	11
brez Dunaja	25	27	1	—	—	—
Gornja Avstrija	30	9	1	2	—	2
Salcburško	9	5	2	1	—	1
Štajersko	62	14	4	7	—	7
Koroško	14	3	—	1	—	1
Kranjsko	19	9	2	5	—	5
Trst z okolico	25	3	2	—	—	—
Goriško	15	6	—	3	—	3
Istra	9	3	3	2	—	2
Tirolsko	63	13	—	7	1	8
Predarelsko	9	1	—	2	—	2
Češko	351	269	14	5	4	9
Moravsko	159	95	5	7	—	7
Šlezija	29	29	1	4	1	5
Galicija	201	51	10	14	7	21
Bukovina	20	5	1	5	1	6
Dalmacija	9	5	—	5	—	5
Skupaj	1.161	601	56	75	20	95
Premembe tekom leta 1912:						
Prirastlo	141	151	8	4	—	4
Odpadlo	79	28	6	1	—	1
Stanje koncem l. 1911	1.099	478	54	75	20	92

Z ozirom na jezik, v katerem so bile registrovane tvrdke zadrug v zadrugni register,

je sestavila osrednja statistična komisija sledeče podatke, kateri pa niso povsem zanesljivi, ker je v njih število slovenskih zadrug izkazano prenizko.

	Nemške	Češke	Poljske	Rusinske	Slovenske
Nižja Avstrija:					
Dunaj	326	21	—	—	—
brez Dunaja . .	1233	4	—	—	—
Gor. Avstrija . .	422	—	—	—	—
Salcburško . . .	97	—	—	—	—
Štajersko	589	—	—	—	254
Koroško	252	—	—	—	36
Kranjsko	21	—	—	—	424
Trst z okolico . .	6	—	—	—	47
Goriško	6	—	—	—	135
Istra	8	—	—	—	56
Tirolsko	446	—	—	—	—
Predarelsko . . .	204	—	—	—	—
Češko	1471	3459	—	—	—
Moravsko	717	1677	1	—	—
Šlezija	313	142	162	—	—
Galicija	187	—	2748	1256	—
Bukovina	240	—	16	269	—
Dalmacija	—	—	—	—	—
Skupaj	6538	5303	2917	1525	952
	Hrvaške in srbske	Italijanske	Rumunske zadr.		Skupaj
Nižja Avstrija:					
Dunaj	1	—	—	—	348
brez Dunaja . .	—	—	—	—	1237
Gor. Avstrija . .	—	—	—	—	422
Salcburško . . .	—	—	—	—	97
Štajersko	—	—	—	—	843
Koroško	—	—	—	—	288
Kranjsko	—	—	—	—	445
Trst z okolico . .	1	55	—	—	109
Goriško	—	93	—	—	234
Istra	90	103	—	—	257
Tirolsko	—	635	—	—	1081
Predarelsko . . .	—	—	—	—	204
Češko	—	—	—	—	4930
Moravsko	—	—	—	—	2395
Šlezija	—	—	—	—	617
Galicija	—	—	—	—	4181
Bukovina	—	—	218	—	743
Dalmacija	396	10	—	—	406
Skupaj	488	896	218	—	18837

Pregled o razvoju zadružništva v Avstriji od l. 1873 naprej podaja naslednja tabela:

Leto	Zadru	Leto	Zadru	Leto	Zadru	Leto	Zadru
1873	169	1883	1307	1893	2673	1903	9629
1874	849	1884	1382	1894	3124	1904	10273
1875	1004	1885	1436	1895	3660	1905	10899
1876	1071	1886	1494	1896	4218	1906	11576
1877	1114	1887	1539	1897	4982	1907	12568
1878	1127	1888	1608	1898	5709	1908	13754
1879	1122	1889	1743	1899	6638	1909	15122
1880	1155	1890	1898	1900	7502	1910	16469
1881	1189	1891	2060	1901	8338	1911	17841
1882	1248	1892	2339	1902	9110	1912	18837

Glede zadružnih zvez je pripomniti, da so se leta 1912 ustanovile štiri in sicer tri kmetijske, ki imajo svoj sedež v Inomostu, Černovicah in Splitu, ter ena zveza stavbinskih zadrug s sedežem v Opavi. Izbrisana je bila ena zveza, namreč Zveza mlekarških zadrug v Ljubljani.

Gospodarski pregled.

Pred balkansko vojsko je vladala na svetovnem trgu takozvana visoka konjunktura. Produkcija je silno rasla, pa tudi konsumcija razmeroma z njo. Vsled tega so cene vsem izdelkom visoko narasle. Velik promet je prinašal veliko dobička in kapital se je množil.

Ko so začeli na Balkanu grmeti vojni topovi, se je najprej pokazal velik, skoraj električen učinek na borznem trgu. V zadnjem času se je namreč zelo razširila med ljudstvom spekulacija z vrednostnimi industrijskimi papirji. Zasebnik založi pri banki zalogo in banka kupi na njegov račun papirje. Zanje jamči naročnik do višine njegove zaloge.

Ko so se slišali prvi odmevi balkanske vojske, so kurzi papirjev silno padli; ker zaloge naročnikov niso zadoščale, so banke prodajale papirje za vsako ceno, da se varujejo same izgube. Nastala je v oktobru 1912 velika panika, ki je povzročila milijarde K zgube. Zguba je prizadela srednje meščanske, obrtne in

trgovske kroge na račun bank in velikih spekulantov.

Za tem prvim sunkom se je polotila ljudi bojazen in so začeli denar tiščati. Vsak se je zadovoljil z najpotrebnejšim, vprašanje po industrijskih izdelkih je bilo vedno manjše, kar je imelo za posledico vedno padanje cen.

Ker je padala konsumcija, omejiti se je morala tudi produkcija. Tovarne so morale delati deloma za zaloge, če niso imele daljših trgovskih sklepov. Ker so se vsled padanja cen bale večjih zalog, morale so omejevati obrat in odpuščati delavce. Nastalo je veliko število brezposelnih, ki so morali vsled pomanjkanja zaslužka konsumcijo omejiti.

Začuli so se glasovi in opaževali znaki svetovne vojske. Delavci iz tovarnen, obrtniki in trgovci so bili klicani pod zastave, delo v tovarni, obrt in trgovina so zastajali. Kupci so se branili večjih sklepov, ker so čakali v slučaju izbruha vojske nižjih cen. Na tržni promet se je vlegla težka mora. Nihče ni mogel dihati, težko čakajoč drugega dne.

Med ljudstvom so se razširili pojmi o nevarnosti hranilnih vlog. Trumoma so drli ljudje v hranilnice in tudi v posojilnice in dvigali denar.

Hranilnice so izpraznile zaloge in prodajale na borzi papirje po velikanskih kurznih zgubah, da so prišle do gotovine. Začele so odpovedovati kredit dolžnikom, da ugođe upnikom. Dolžniki niso mogli plačevati, ustavili so obrat, ker niso dobili nikjer na posodo, trgovci so napovedovali konkurz, kmetije so šle na boben.

Nastala je splošna gospodarska kriza.

Vse je čakalo rešitve iz Londona od poslaniške konference. Pa tej se ni mudilo. Izbruhnili je na Balkanu ponovna vojska. Kriza se je poojstrila.

Ko je zapela trobenta miru, ko je bil svetovni mir zagotovljen od diplomatov, mislili so vsi, da je krize konec. Začela se bo zopet normalna produkcija, prostih bo mnogo delavskih rok vsled odpusta mobilizacije, rasla bo konsumcija, živejša bo trgovina, cenejši kredit.

Pa varali so se. Balkanski bratje so znali zmagati, ne znajo pa zmag izkoristiti. Radi pedi izvojevane zemlje se hočejo zbiti v blato nevošljivosti, ker nihče ne more mirno gledati, da bi brat imel kaj več. Oblaki negotovosti zabranjujejo jasen pogled v bodočnost. Ta nejasnost leži kot nova mora na svetovnem trgu. Dokler niso jasne politične razmere, počiva vsa trgovina in obrt in se omejuje na najpotrebnejše.

Pa če se tudi proglasi težko zaželeni mir, se ne vrne takoj položaj pred balkansko vojsko. V krizi so šle ogromne množine narodnega premoženja v zgubo. Kapital tistih plasti naroda, ki največ konsumirajo, se je zmanjšal. Konsumcija bo manjša; produkcija se ji bo morala prilagoditi. Nizke cene bodo obveljale toliko časa, dokler se s pridnim delom in hranjenjem ne nabere v nižjih slojih potrebna množina kapitala.

Gospodarske depresije ne bomo še tako hitro rešeni. Za to govori več znakov. Glavni industrijski produkt je železo. Ono je na svetovnem trgu odločilne važnosti. Kurz železa je na borzi, kjer se določajo cene, barometer gospodarske prognoze; paralelno z njim gre premog.

Dnevna poročila pa kažejo, da gre cena železa vključno zagotovljenemu miru, kljub velikemu upu, da se balkanski bratje brez vojske spametujejo, stalno navzdol. Vedno primanjkuje odjemalcev, naročnikov, kupcev. Zato se krči i produkcija, zožujejo obrati, za eksport se določajo premije. In na borzi se vrši kontremina t. j. špekulacija à la baisse, ker še vedno pričakujejo nižjih cen.

Le v zadnjem tednu se je padanje nekoliko ustavilo in iz Amerike in Anglije, deloma tudi Nemčije (Düsseldorf) prihajajo nekoliko ugodnejša poročila.

Kaj nas to uči?

Veliko krivde na krizi in depresiji nosijo tisti, ki vlagajo denar v banke ali v tuja, nepoznana podjetja. S tem le pomagajo špekulaciji, množe veliki kapital na škodo malega

narodnega razvoja. Slabo znamenje današnjega časa je, da se vloge v bankah množe, vloge v domačih posojilnicah zastajajo. Vsakdo želi s pomočjo banke lahko in hitro obogateti; pa doseže navadno nasprotno; banka išče le svoj profit. Denar je brez sreča in obzira.

Lov za profitom je bolezen naših dni. Za posledico ima padanje narodnega premoženja, ki se vidi zlasti v depresiji.

Tega nas reši načelo:

Domači denar v domače zavode, v roke ljudem, ki jih osebno poznamo in jim moremo brez skrbi zaupati! S svojimi prihranki skušajmo opomoči svoje naprave, dati dela svojim ljudem, pomagati svojim sosedom.

V slučaju nevarnosti ali krize bomo vedeli, kje je naš denar, ne bomo se bali zgube, ne bo ga treba dvigati in s tem povzročati našim zavodom velikih kurznihih zgub in manjšati narodnega premoženja.

Dr. Adlešič.

Slovenski Sadjar. List za pospeševanje sadjarstva. Urejuje M. Humek. — Ako vprašate našo branjevko, odkod ima lepše vrste sadja, Vam bo rekla: „Iz Štajerskega“. Gospôda izda pri nas veliko denarja za sadje izven dežele. In vendar je večina Kranjske kakor ustvarjena za sadjerejo. Drugod potegnejo kmetje ogromne vsote za sadje vsake vrste, finejše sadje se razpošilja daleč na okrog, pri nas se do zadnjega časa o kupčiji s sadjem skoro ni moglo govoriti. Vsak sadjar je prideloval druge vrste sadja in največja čast se mu je zdela, če je na svojem vrtu imel zastopane vse vrste sadja, kar jih je videl pri svojih sosedihi. V jeseni se je ta mešanica prodala seveda samo „v žakljih“ na vago za mošt. Manjkalo je pouka. Zato je deželni odbor posvetil svojo pozornost tudi tej pri nas še kljub trudu kmetijske družbe zelo zanemarjeni panogi kmetijstva in ustanovil pred tremi leti mesto deželnega sadjarskega učitelja. G. Humek, ki je študiral svojo stroko v prvih sadjarskih pokrajinah, največ v Porenju, je prepoštoval skoro vso Kranjsko in vzbujal smisel za racijonelno sadjarstvo. Posamezni kraji so seveda prišli le malokrat na vrsto; tvarina je pa tako obširna, da bi bilo treba v vsakem letnem času obiskati sadjarje vsaj po enkrat in se pogovoriti ž

njimi o njih delu v dotičnem času. Zato si je ustvaril g. Humek pomočnika v obliki mesečnika. Ako da Bog g. Humeku zdravje in „Sadjarju“ dolgo življenje, lahko rečemo, da bo „Slov. Sadjar“ pri nas odorat brazdo, ki se bo poznala sto let. Kot svojo glavno nalogo si je stavil določitev sadnih vrst, ki so primerne za naše kraje. V vsaki drugi številki opiše eno sadno vrsto ter stavi na sadjarje vprašanja, kako se je dotična vrsta obnesla v njih kraju. V nastopni številki prinese vsebino odgovorov in izreče o dotični vrsti končno sodbo glede primernosti za naše kraje. Do sedaj je obdelal tako zlato parmeno in kanadsko reneto. Vrh tega prinaša pisano množico strokovnih člankov o gnojenju sadnemu drevju, sadnih škodljivcih i. t. d. Vsak mesec izpraša sadjarjem tudi vest, ali so storili svojo dolžnost do sadja, in jim naloži pokoro za prihodnji mesec. Mi smo s svojo sodbo počakali, da so izšle prve štiri številke, preden smo izrekli svoje mnenje o listu. In to se glasi: Vsak sadjar, ki še nima naročenega „Slovenskega Sadjarja“, naj ga naroči takoj pri upravnistvu v Linhartovi ulici 12 v Ljubljani.

Jubilej. Dne 8. in 9. maja t. l. je praznovala c. kr. visoka šola za poljedelstvo na Dunaju štiridesetletnico svojega obstoja. Istočasno se je praznovala stoletnica ustanovitve gozdne akademije v Mariabrunnu, ki se je pozneje združila z imenovano visoko šolo.

Za narodne noše. Da se prepreči ali vsaj nekoliko zadrži konec narodnih noš, je vpeljalo c. kr. ministerstvo za javna dela poučna predavanja za kmečko prebivalstvo, pri katerih se bo poučevalo o izdelovanju narodnih noš, ker izginjajo lepe narodne noše tudi vsled tega, ker jih ljudje ne znajo več delati. Naučno ministerstvo je pa naprosilo deželne šolske svete, da naj naroče učiteljicam za ženska ročna dela na ljudskih in meščanskih šolah, na učiteljskih pripravnicah in na tečajih za vzgojo delavskih učiteljic, da morajo pri svojem pouku vpoštevati spretnost in znanje, ki je potrebno za izdelovanje narodnih noš in opuščati bazardne kroje, ki škodujejo ljudskemu čutu za umetnost in lepoto.

Zadružni pregled.

Centralna zadružna blagajna. Narodno gospodarski odsek državne zbornice je obravnaval 28. svečana vladno predlogo o ustanovitvi „Splošnega kreditnega zavoda za pridobitne in gospo-

darske zadruge“. Najprej je bil določen že izvoljenemu poročevalcu dr. Kreku za obrtne zadruge koreferent in sicer dr. Franta, potem je bil izvoljen za to predlogo poseben pododsek 12 članov.

Pododsek je imel prvo sejo 5. in 6. marca. Pokazala so se tako nasprotna mnenja o nameravanem zavodu, da je cela stvar postala zelo dvomljiva. Poslanci iz Češke razun Sedláka so nasprotovali predlogu iz avtonomističnih in gospodarsko političnih razlogov, gališki so bili proti temu, da se osnuje ta zavod kot zadruga in zahtevali akcijsko družbo. Vsled te velike nejasnosti v temeljnih vprašanjih je bil izvoljen na predlog predsednika dr. Licht-a v pododseku pododsek 5 članov, ki naj bi se v sporazumu z vladno zedinil v sledečih točkah in o tem poročal: 1. o pravni obliki organizacije; 2. o poslovanju; 3. o bistvenih določbah statuta.

Dne 29. maja je imel sejo ta pododsek. Predsednik poslanec dr. Licht je razpravljajl o vprašanju, v kateri pravni obliki naj se osnuje „Splošna zadružna blagajna“. Našteval je pomisleke, ki obstojajo zoper zadrugo z omejeno zavezo, kakor je določeno v vladni predlogi, in zoper akcijsko družbo, kakor je predlagal poslanec dr. Halban. V obeh slučajih bi bilo bolj ali manj od slučaja odvisno, katere zadružne zveze bi se vdeležile organizacije s prevzetjem deležev ali akciij. Najprej se bodo priglasile zadružne zveze, ki so potrebne kredita, in lahko bi se pripetila neprijetnost, da bi izostale trdnejše zadružne organizacije, katerih vdeležba bi bila pred vsem važna. Opozarja na težave, ki bi nastale vsled tega, ker je kmečka zadružna organizacija krepko razvita, dočim pričakuje kreditna organizacija obrtnikov šele od centralne blagajne impulzov, da pride iz svojih prvih začetkov. Po njegovem mnenju bi bilo dobro posnemati vzgled pruske centralne zadružne blagajne, ki se je dobro obnesla, s spremembami, ki jih terjajo naše posebne razmere in ustanoviti samostojen zavod v obliki od države dotiranega fonda z značajem pravne osebe. Po notranji uredbi bi se itak ne ločil tak zavod kaj prida od vladne predloge, ker nima na primer v njej določeni generalni odbor pravzaprav druge bistvene naloge kot, da voli dva člana ravnateljstva, dočim določi država vodilnega ravnatelja in dva člana ravnateljstva in imenuje polovico članov nadzorstva. Tudi sicer si država dobro in trdno zavaruje obširne predprave. Tudi pripomoček vladne predloge, naj se loči med zvezami članicami in zvezami odjemalkami, je po njegovih mislih dvomljive vrednosti. Čisto jasno razmerje bi

bilo na vsak način boljše. Zadrudnim zvezam bi se lahko zagotovilo po pruskem vzgledu sodelovanje pri upravi s širšim odborom, ki bi imel primeren delokrog. Iz privatnih pogovorov sklepa, da bi se mogle odstraniti težave v razmerju do galiških organizacij. Naj se vse stori, da se ovire premagajo. Zlasti zadnja leta, ki so prinesla srednjemu stanu velike kreditne težave, so pokazala, kako velikega pomena bi bila ustanovitev in delovanje nameravanega zavoda.

Poslanec Angermann se je prepričal v pogovorih z interesiranimi krogi v Galiciji, da ni načelnega nasprotstva proti ustanovitvi Splošnega kreditnega zavoda ali pravzaprav Zadrudne blagajne. Samo ti pomisleki so, da bi vtegnila trpeti po dolgem delu ustanovljena in plodono delujoča zadrudna organizacija v Galiciji. On je za pravno obliko zavoda, kakor jo je razlagal predsednik Licht, in želi, da se izdela primerna predloga in regulativ, da bi se videlo, kak bi bil promet s centralno organizacijo zadrudništva v posameznih deželah, zlasti v Galiciji.

Dr. Franta izjavi, da njegova stranka še vedno načelno odklanja predlogo in, da bo zavzel stališče šele, ko se določijo nadaljne podrobnosti. Poslanec Einspinner pričakuje od zavoda posebno napredka obrtne kreditne organizacije in povdarja, naj se kmalu premagajo ovire. Ko sta še vladna zastopnika dodala par pripomb in pojasnil, se je sklenilo, da se obravnava kmalu nadaljuje.

Vidi se, da gre cela stvar naprej sicer zelo počasi, vendar gre. O nadaljnem razvoju bomo poročali.

Izvršilni predpis finančnega ministerstva z dne 25. maja 1913 h davčnopравnim določilom zakona o davčnih in pristojbinskih olajšavah za pridobitne in gospodarske zadruge in posojilnice z dne 3. januarja 1913.

H zakonu z dne 3. januarja 1913 l. (drž. zak. št. 5) o davčnih in pristojbinskih olajšavah za pridobitne in gospodarske zadruge in posojilnice, ki je tiskan v 5. številu „Narodnega Gospodarja“ 10. marca l. l. in razložen v 6. številu 22. marca l. l. je izdalo finančno ministerstvo izvršilni predpis, ki se glasi:

Izvršilni predpis finančnega ministerstva z dne 25. maja 1913 k davčnopравnim določilom zakona z dne 3. januarja 1913, drž. zak. št. 5 o davčnih in pristojbinskih olajšavah za pridobitne in gospodarske zadruge in posojilnice.

Člen 1.

Z ozirom na § 84, lit. e in f po zakonu z

dne 3. jan. 1913, drž. zak. št. 5 spremenjenega zakona o osebnih davkih, po katerih so oproščene pridobninskega davka pod gotovimi pogoji:

a) Zveze kreditnih in posojilnih društev, kojih pravila ustrezajo zahtevam § 1 zakona z dne 1. junija 1889, drž. zak. št. 91 (§ 84, lit. e),

b) zveze kmetijskih zadrug in drugih družb kmetovalcev (§ 84, lit. f),

odreja finančno ministerstvo, da so tudi skupne zveze tukaj (a in b) imenovanih zadrug in društev proste pridobninskega davka, če odgovarjajo v § 84, lit. e in f določenim pogojem za oprostitev od pridobninskega davka in če vodijo v toliko ločene račune, v kolikor je to potrebno v danem slučaju za presojo vprašanja, ali so dani pogoji za davčno prostost.

Oprostitev od pridobninskega davka ne ovira, če imajo zveze poleg v zakonu navedenih namenov tudi nalogo, izvrševati revizije pri svojih članicah in podobne ne dobičkanosne funkcije.

Člen 2.

Odredbe izvršilnega predpisa k II. odstavku zakona o osebnih davkih z dne 18. maja 1897, drž. zak. št. 124 in dostavkov, v kolikor se ne skladajo z zakoni z dne 3. januarja 1913, drž. zak. št. 5, se s tem razveljavijo z ozirom na priredbo davkov za davčno leto 1912 in naslednja davčna leta.

Zaleski m. p.

Rajfajzenska cesar Viljemova jubilejna ustanova. Ob priliki cesarjevega jubileja je sklenila nemška rajfajzenska organizacija ustanoviti ustanovo, ki naj bi jo upravljala Splošna zveza kmetijskih zadrug za Nemčijo in ki bi imela namen pospeševati Rajfajzenovo delo na ta način, da bi podpirala znanstvena dela na polju kmetijskega zadrudništva, širila zadrudno izobrazbo s knjigami in spisi, ki bi bili vsled nizke cene dostopni tudi največjim revežem in tako izvrševala najvišji cilj Rajfajzenovega dela, namreč pospeševanje duševnega in npravstvenega napredka. Kmetijska osrednja posojilniška blagajna za Nemčijo je otvorila vrsto darovalcev v ta namen z lepo vsoto 10.000 mark. Pri nas zadruge niti za to ne skrbе, da bi se širilo zanimanje za naš strokovni list, ki prinaša vse, kar more in mora zanimati zadrugarje.

Poročilo Gospodarske zveze v Ljubljani.

Umetna gnojila:

Rudninski superfosfat. Bliža se čas ajdove setve, vsled česar opozarjamo zadruge naj svoje člane podučē, da je za vspēh nele koristno,

ampak naravnost potrebno, da se gnoji s superfosfatom. Brez superfosfata ni treba pričakovati ugodne žetve pri ajdi. Naš kmetovalec že to dosti pojmuje, ker se je lani ob ajdovi setvi prodalo na Kranjskem nad 120 vagonov rudninskega superfosfata, vendar se mora ta množina z ozirom na obsežnost ajdove setve še zdatno povišati, kajti potem šele se bodo pokazali pravi vspehi. Gospodarska zveza ima superfosfat vedno v zalogi in ga prodaja na drobno iz svojega skladišča po K 7.— za 100 kg. Zadrugam priporočamo, da naročajo skupno v celih vagonih, ker s tem si prihranijo veliko izdatkov na voznini. Pri odjemu celega vagona ponudimo superfosfat s 14% v vodi razstopne fosforove kisline po K 6.70 za 100 kg franko vsaka postaja na Kranjskem. Ker pa je že skrajni čas za skupna naročila, prosimo, da naj se z naročili ne odlašajo, ker sicer bi se mogla odpošiljatev iz tovarne, ki ima ravno v tem času največ naročil tako zakasnit, da bi prepozno došel. Na zahtevo pošljemo posebno ponudbo za laški superfosfat.

Tomasova žlindra 18% stane K 7.— franko naše skladišče, višje ali nižje odstotna 34 vinarjev dražje ali cenejše. Pri odjemu celega vagona se zaračuni 18% po K 5.70 franko kolodvor Trst.

Kalijeva sol stane 12.60 za 100 kg. Kdor gnoji z rudninskim superfosfatom ali tomasovo žlindro, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo, ki vsebuje 42% kalija ali pa s kajnitom, ki vsebuje 12—14% kalija. Samo ob sebi umevno priporočamo kalijevo sol, ki vsebuje trikrat toliko kalija kakor kajnit. Kajnit stane K 5.50 za 100 kg.

Kostno moko prodaja Gospodarska zveza po K 10 za 100 kg.

Čilski solitar stane K 34.— za 100 kg franko postaja Ljubljana.

Amonijev sulfat stane K 38.— za 100 kg.

Krmila:

Tropine podzemskega oreha vsebujejo 56 do 57 odstotkov beljakovin in maščobe, vsled česar jih zadrugam, kakor tudi posameznim živinorejcem toplo priporočamo kot uspešno močno krmilo. Stanejo K 21.— za 100 kg; pri odjemu celega vagona dovolimo znaten popust.

Lanene tropine, ki so pri kranjskih živinorejcih že splošno znane oddaja Zveza po K 22.— za 100 kg.

Klajno apno je potreben dodatek h krmi zlasti, kjer nimajo krmila dovolj rudninskih snovi v sebi. Klajno apno stane v pošiljativah od 5 kg do 50 kg po 24 vinarjev nad 50 kg po 22 vinar-

jev. Pri manjših pošiljativah se računi zavoj in vojni list 20 vinarjev.

Koruzo ima Zveza vedno v zalogi. Ker pa ima napravljene velike sklepe od največjih dobaviteljev, svetuje se, da zadruga naročajo koruzo skupno vsaj en vagon. Na drobno prodaja koruzo po K 19.50 franko Ljubljana; pri naročilih v celih vagonih pa bode mogla dovoliti veliko popusta.

Semena:

Ajda stane domača črna K 28.— siva domača K 30.— izvirna francoska siva K 36.— za 100 kg. Ker je čas ajdove setve že pred durmi, svetujemo, naj se naročila takoj izvrše, ker poznih naročil ne bomo mogli izvršiti.

Vino. Gospodarska zveza ima v zalogi le pristna vina. Vino se bo odslej računilo po sledečih cenah:

Rudeči bizeljec K 62 za 100 l.

Beli bizeljec K 64 za 100 l.

Rebula zelo fina K 70 za 100 l.

Opolo (izvrstno dalmatinsko) K 70 za 100 l.

Istrijansko belo, lepo, čisto milega okusa K 56 za 100 l.

Stroji:

Skladišče za poljedelske stroje je že skoro docela sezidano in stroji bodo tekom tega meseca že razstavljeni. Na to skladišče prav posebno opozarjamo zadruga kakor tudi posamezne člane. Razstave se udeležijo največje avstrijske tovarne, katere bodo imele celo leto svoje stroje razstavljene, tako da Zvezi ne bode treba priporočati strojev le na podlagi cenikov, ampak bode vsak lahko sam videl, kar si hoče naročiti. Zadruga prosimo, da naj tudi svojim članom priporočajo, da si naše skladišče ogledajo.

Za informacije o letini prosimo vse zadruga. Velike važnosti je za nas, da smo podučeni, kaka letina se obeta na raznih naših krajih. Prosimo obvestila, kako kaže letos krompir, fižol, žito, kak je bil pridelek na senu itd. Stroške za dopise drage volje Zveza povrne.

Nakupi.

Zadruga si največje zaupanje pridobe s tem, da poleg prodaje in denarne izmenjave skrbe tudi za vnovčenje pridelkov svojih članov. Prosimo vselej pravočasnih ponudb.

Ker se bliža čas, da se potrudimo za vojaško dobavo sena, slame, ovsu prosimo zadruga, da nam že sedaj sporoče kake množine teh pridelkov in po katerih cenah nam jih morejo zagotoviti. Velike važnosti je, da pridejo vse vojaške dobave na združništvo.

Vabilo na XIII. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Št. Jurju pri Kranju,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil v nedeljo dne 20. julija 1913 ob 3. uri popol.
v uradnem prostoru.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1912.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Prememba pravil.
8. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Hrenovcih,

registr. zadr. z om. zav.,

ki se bo vršil dne 27. julija 1913 ob pol 5. uri popoldne
v kaplaniji.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1912.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov. Načelstvo.

Vabilo na VI. redni občni zbor

Slamnikarske zadruge v Mengšu,

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki se vrši dne 20. julija 1913 ob 3. uri popoldne
v društvenem domu v Mengšu.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Poročilo o izvršeni reviziji.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov. Načelstvo.

Vabilo na izvanredni občni zbor

Mlekarske zveze,

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil v petek, dne 18. julija 1913 ob 10. uri popoldne v lastnih prostorih, Dunajska cesta št. 33.

Dnevni red:

1. Volitev člana načelstva.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na V. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Kortah,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 20. julija 1913 ob 5. uri popoldne
v občinski hiši v Kortah.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Slučajnosti.

Odbor.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice pri Sv. Trojici nad Cirknico,

reg. zadr. z neom. zavezo,

ki se bo vršil v nedeljo 20. julija 1913 ob 3. uri popoldne
v župnišču.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Mlekarske zadruge na Vrhniki,

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 20. julija 1913 ob 3. uri popoldne
v „Rokodelskem društvenem domu“ na Vrhniki.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice pri Sv. Petru n. Maribora,

registr. zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 27. julija 1913 ob pol 8. uri dopoldne
v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo o izvršeni reviziji.
2. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
3. Poročilo načelstva.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
6. Prememba pravil.
7. Volitev načelstva.
8. Volitev nadzorstva.
9. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov. Odbor.

Bilanca

Hranilnice in posojilnice Cerklje pri Kranju,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva:		K
Posojila	351.856.51	
Tekoči račun z zvezo	602.809.46	
Inventar premični	97.63	
Zaostale obresti posojil	1.605.34	
Delež pri Zadr. zvezi	1.000.—	
Delež pri Ljudski posojilnici v Ljubljani	4.—	
Tekoči račun s člani	26.410.—	
Naložen denar z obrestmi	299.66	
Terjatev na uprav. stroških	217.95	
Gotovina 31. decembra 1912	18.241.33	
Skupaj	1.002.541.88	

Pasiva:		K
Deleži	778.—	
Hranilne vloge s kapitalizo- vanimi obrestmi	992.802.63	
Predplačane obresti posojil	1.477.87	
Rezervni sklad	7.116.92	
Čisti dobiček	366.46	
Skupaj	1.002.541.88	
Denarni promet	K 1.275.843.99	
Stanje članov začetkom l. 1912	451	
Prirastlo	39	
Odpadlo	20	
Stanje koncem l. 1912	470	

Bilanca

Hranilnice in posojilnice v Blagovici,

reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva:		K
Posojila	233.594.34	
Inventar premični	87.09	
Zaostale obresti posojil	10.467.37	
Delež pri Zadr. zvezi	1.000.—	
Stalna vloga pri Zadr. zv.	1.000.—	
Terjatev za krmila	1.077.90	
Obresti za krmila	72.44	
Gotovina 31. decembra 1912	15.497.09	
Skupaj	262.796.23	

Pasiva:		K
Deleži	258.—	
Hranilne vloge s kapitalizo- vanimi obrestmi	243.100.98	
Tekoči račun z Zvezo	9.505.—	
Predplačane obresti posojil	84.06	
Prehodni	350.79	
Rezervni sklad	8.095.81	
Čisti dobiček	1.401.59	
Skupaj	262.796.23	
Denarni promet	K 293.749.25	
Stanje članov začetkom l. 1912	250	
Prirastlo	8	
Odpadlo	—	
Stanje koncem l. 1912	258	

Bilanca

Hranilnice in posojilnice v Hrenovicah,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva:		K
Posojila	171.049.76	
Inventar premični	900.57	
Inventar nepremični	12.692.—	
Zaostale obresti posojil	5.905.86	
Zaostalo povračilo stroškov: sodnih, vknjižbenih in iz- vršilnih	409.96	
Delež pri Zadr. zvezi	1.000.—	
Delež pri Ljudski posojilnici	4.—	
Stalna vloga	2.000.—	
Gotovina 31. decembra 1912	3.077.51	
Skupaj	197.039.66	

Pasiva:		K
Deleži	1.975.—	
Hranilne vloge s kapitalizo- vanimi obrestmi	129.838.67	
Tekoči račun z zvezo	53.466.—	
Predplačane obresti posojil	207.45	
Rezervni sklad	10.975.52	
Čisti dobiček	577.02	
Skupaj	197.039.66	
Denarni promet	K 256.765.25	
Stanje članov začetkom l. 1912.	396	
Prirastlo	9	
Odpadlo	45	
Stanje koncem l. 1912	360	

Bilanca

Hranilnice in posojilnice v Fari pri Kostelu,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva:		K
Posojila	171.482.68	
Tekoči račun z Zvezo	129.784.—	
Inventar premični	217.73	
Zaostale obresti posojil	1.536.79	
Delež pri Zadr. zvezi	1.000.—	
Gotovina 31. decembra 1912	2.232.29	
Skupaj	306.253.49	

Pasiva:		K
Deleži	412.—	
Hranilne vloge s kapitalizo- vanimi obrestmi	297.106.—	
Predplačane obresti posojil	10.09	
Rezervni sklad	6.514.68	
Čisti dobiček	2.210.72	
Skupaj	306.253.49	
Denarni promet	K 299.897.51	
Stanje članov začetkom l. 1912	190	
Prirastlo	22	
Odpadlo	6	
Stanje koncem l. 1912	206	

Bilanca

Hranilnice in posojilnice na Igu,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva:		K
Posojila	274.766.86	
Inventar premični	261.16	
Inventar nepremični glasom cenitve	3.000.—	
Zaostale obresti posojil	6.992.88	
Delež pri Zadr. zvezi	1.000.—	
Delež pri Ljudski posojilnici	4.—	
Delež pri Unionu	500.—	
Naložen denar	1.000.—	
Gotovina 31. decembra 1912	1.101.11	
Skupaj	288.626.01	

Pasiva:		K
Deleži	1.650.—	
Hranilne vloge s kapitalizo- vanimi obrestmi	255.536.89	
Tekoči račun z zvezo	18.990.—	
Predplačane obresti posojil	717.67	
Tekoči račun s člani s pri- pisanimi obrestmi	1.687.69	
Rezervni sklad	8.980.13	
Čisti dobiček	1.063.63	
Skupaj	288.626.01	
Denarni promet	K 446.971.23	
Stanje članov začetkom l. 1912	374	
Prirastlo	9	
Odpadlo	53	
Stanje koncem l. 1912	330	

Bilanca

Hranilnice in posojilnice v Komendi,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva:		K
Posojila	145.182.23	
Tekoči račun z zvezo	191.678.—	
Inventar premični	131.95	
Zaostale obresti posojil	479.17	
Delež pri Zadr. zvezi	1.000.—	
Delež pri Kitarski zadrugi v Domžalah	100.—	
Prehodni	3.193.64	
Gotovina 31. decembra 1912	4.248.43	
Skupaj	346.013.42	

Pasiva:		K
Deleži	428.—	
Hranilne vloge s kapitalizo- vanimi obrestmi	339.081.98	
Predplačane obresti posojil	565.72	
Rezervni sklad z obrestmi	4.957.35	
Čisti dobiček	980.37	
Skupaj	346.013.42	
Denarni promet	K 482.355.83	
Stanje članov začetkom l. 1911	196	
Prirastlo	20	
Odpadlo	2	
Stanje koncem l. 1911	214	

Bilanca Hranilnice in posojilnice na Vrhniki,

reg. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva.	K
Posojila	253.063-82
Tekoči račun z Zvezo	455.961-05
Inventar premični	1.004-97
Inventar nepremični	2.022-79
Zaostale obresti posojil	1.178-50
Vrednost tiskovin	51-30
Delež pri Zadrugi zvezi	1.000-—
Delež pri Ljudski posojilnici	4-—
Delež pri Unionu	500-—
Stalna vloga	2.000-—
Naložen denar	66.458-89
Gotovina 31. decembra 1912	10.619-46
Skupaj	793.864-87
Pasiva.	K
Deleži	1.575-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	771.900-49
Predplačane obresti posojil	1.420-47
Rezervni zaklad	16.256-51
Čisti dobiček	2.712-40
Skupaj	793.864-87
Denarni promet K	764.839-12
Stanje članov začetkom l. 1912	277
Prirastlo	20
Odpadlo	12
Stanje koncem l. 1912	285

Bilanca Posojilnice in hranilnice v Poljanah nad Šklofjolo,

reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva.	K
Posojila	493.711-11
Tekoči račun z Zvezo	395.569-—
Inventar premični	581-24
Inventar nepremični	19.943-30
Zaostale obresti posojil	9.150-98
Delež pri „Zadrugi zvezi“	1.000-—
Vrednost kolekov	30-—
Zamudne obresti	449-10
Delež pri Ljudski posojilnici	4-—
Tekoči račun s člani	30.695-69
Tekoči račun pošt. hran.	691-83
Gotovina 31. decembra 1912	11.782-59
Skupaj	963.608-84
Pasiva.	K
Deleži	964-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	940.479-86
Predplačane obresti posojil	1.847-55
Rezervni zaklad	19.056-28
Čisti dobiček	1.261-15
Skupaj	963.608-84
Denarni promet K	1.007.852-25
Stanje članov začetkom l. 1912	471
Pristopilo	18
Izstopilo	7
Stanje koncem l. 1912	482

Bilanca Ljudske posojilnice v Logatcu,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva.	K
Posojila	127.587-17
Tekoči račun z Zvezo	55.139-—
Inventar premični	283-51
Zaostale obresti posojil	177-83
Delež pri „Zad. užni zvezi“	1.000-—
Gotovina 31. decembra 1912	2.671-98
Skupaj	156.859-49
Pasiva.	K
Deleži	248-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	153.807-90
Predplačane obresti posojil	534-35
Rezervni zaklad	1.613-14
Čisti dobiček	656-10
Skupaj	156.859-49
Denarni promet K	267.266-54
Stanje članov začetkom l. 1912	98
Pristopilo	29
Odpadlo	3
Stanje koncem l. 1912	124

Bilanca Ljudske hranilnice in posojilnice v Idriji,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva.	K
Posojila	498.052-97
Tekoči račun z Zvezo	44.432-—
Inventar premični	154-98
Inventar nepremični	497-98
Zaostale obresti posojil	10.229-68
Vrednost tiskovin	28-03
Delež pri „Zadrugi zvezi“	1.000-—
Delnica „Union“	500-—
Naloženi denar	5.537-29
Tekoči račun s člani	2.526-—
Gotovina 31. decembra 1912	9.095-76
Skupaj	572.054-69
Pasiva.	K
Deleži	538-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	551.243-70
Predplačane obresti posojil	5.337-23
Rezervni zaklad	13.054-02
Čisti dobiček	1.881-74
Skupaj	572.054-69
Denarni promet K	770.264-92
Stanje članov začetkom l. 1912	260
Pristopilo	17
Odpadlo	8
Stanje koncem l. 1912	296

Bilanca Hranilnice in posojilnice v Žireh,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva.	K
Posojila	446.337-08
Tekoči račun z Zvezo	27.090-50
Inventar premični	102-—
Zaostale obresti posojil	6.540-69
Vrednost tiskovin	30-—
Delež pri „Zadrugi zvezi“	1.000-—
Delež pri „Unionu“	500-—
Delež pri Ljudski posojilnici	4-—
Prehodni	400-—
Gotovina 31. decembra 1912	16.577-80
Skupaj	499.582-07
Pasiva.	K
Deleži	742-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	488.353-92
Predplačane obresti posojil	588-02
Rezervni zaklad	8.856-29
Čisti dobiček	1.041-84
Skupaj	499.582-07
Denarni promet K	537.327-56
Stanje članov začetkom l. 1912	340
Pristopilo	28
Odpadlo	5
Stanje koncem l. 1912	363

Bilanca Hranilnice in posojilnice v za Višnjo goro in okolico,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1912.

Aktiva.	K
Posojila	790.684-23
Naložen denar	26.468-—
Inventar	487-83
Zaostale obresti	9.960-67
Tiskovine	350-—
Deleži	1.004-—
Gotovina 31. decembra 1912	1.529-52
Skupaj	830.484-25
Pasiva.	K
Deleži	1.652-—
Hranilne vloge	816.438-20
Predplačane obresti	4.427-99
Pro diversi	164-81
Rezervni zaklad	7.049-72
Čisti dobiček	751-53
Skupaj	830.484-25
Denarni promet	989.911-32
Stanje članov začetkom l. 1912	716
Pristopilo	30
Odpadlo	1
Stanje koncem l. 1912	745